

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 97/08-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., Z.; Ing. J. K., Z.; B. M., Z.; Mgr. T. P., Z.; S. P., Z.; Mgr. N. H., Z.; D. H., Z.; a M. O., Z., všetkých zastúpených advokátom JUDr. J. S., P., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co 145/2007 z 9. októbra 2007 a takto

rozhodol:

Sťažnosť M. K., Ing. J. K., B. M., Mgr. T. P., S. P., Mgr. N. H., D. H. a M. O. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. decembra 2007 doručená sťažnosť M. K., Ing. J. K., B. M., Mgr. T. P., S. P., Mgr. N. H., D. H. a M. O. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 145/2007 z 9. októbra 2007 (ďalej aj „namietaný rozsudok“).

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti okrem iného uviedli, že ako bývalí poslanci Obecného zastupiteľstva obce Z. vykonávali funkciu poslancov vo volebnom období 1998 - 2002.

V súlade so zákonom Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a uznesením obecného zastupiteľstva č. 37/99 z 10. februára 1999 im obec za výkon funkcie poslancov, členov a predsedov komisií pravidelne vyplácala mesačné odmeny, ktorých výška nebola obmedzovaná žiadnymi inými kritériami.

Následne „Štatutár obce - starostka Ing. H. K. najprv svojvoľne, od 1. 1. 2001, pozastavila vyplácanie odmien ôsmim sťažovateľom (pozn. odmeny nechávala vyplácať len svojim trom priateľkám - zvyšným poslankyniam OZ) a následne odo dňa 20. 7. 2002 siedmim poslancom zrušila mandát poslancov a zabránila im vykonávať funkciu poslancov a členov a predsedov komisií OZ. (Starostka ich doslova vyhodila z rokovania obecného zastupiteľstva konaného dňa 19. 8. 2002.)

Za uvedené obdobie od 1. 1. 2001 do 16. 12. 2002, kedy sa skončilo funkčné obdobie poslancov, bola sťažovateľom (navrhovateľom) spôsobená škoda na nevyplatených odmenách 108 173,- Sk.

Po podaní návrhu, v priebehu konania na prvostupňovom súde, odporca uznal spôsobenú škodu a časť z nej vo výške 85 111,- Sk dobrovoľne uhradil (následné čiastočné späťvzatie návrhu z 19. 9. 2003).

Zvyšnú časť spôsobenej škody vo výške 24 812,- Sk odporca odmietol uhradiť z dôvodu, že navrhovatelia fyzicky nevykonávali mandát poslanca i napriek tomu, že odporca im protizákonne zabránil vykonávať funkciu poslanca a protizákonne im zrušil mandát poslancov.

Prvostupňový súd vo svojom rozsudku rozhodol, že odporca musí zaplatiť navrhovateľom spôsobenú škodu aj za obdobie od 20. 7. 2002 do 16. 12. 2002, t. j. za obdobie, kedy im odporca protizákonne zrušil mandáty poslancov a zabránil im vykonávať funkcie poslancov.

Prvostupňový súd nepriznal úroky z omeškania zo spôsobenej škody vo výške 85 111,- Sk, t. j. za obdobie 1. 1. 2001 do 19. 7. 2002, ktorú odporca dobrovoľne zaplatil počas konania.

Prvostupňový súd nepriznal navrhovateľom náhradu trov konania z dôvodu, že návrh u niektorých navrhovateľov bol vyšší o 1,- Sk (t. j. 16 452,- Sk), ako im bol priznaný, t. j. 16 451,- Sk a u navrhovateľa v piatom rade bol návrh zamietnutý, pretože odporca mu vyplatil vyššiu odmenu než mu v skutočnosti patrila.

Proti prvostupňovému rozsudku podali navrhovatelia odvolanie v tom rozsahu, že zdôvodnenie nepriznania náhrady trov konania navrhovateľom sa nezakladajú na pravdivých údajoch, nakoľko niektorí navrhovatelia žiadali v návrhu sumu 16 451,- Sk a nie 16 452,- Sk, ako prvostupňový súd v rozsudku omylom uviedol a u navrhovateľa v piatom rade nemohlo dôjsť k vyplateniu vyššej odmeny, než mu v skutočnosti patrila, nakoľko navrhovateľ bol protizákonne zbavený funkcie predsedu komisie uznesením OZ, ktoré bolo následne zrušené na základe protestov prokurátora. Z toho dôvodu v odvolaní navrhovatelia požadovali priznať plný úspech v konaní s vyplatením všetkých úrokov z omeškania, aj za obdobie od 1. 1. 2001 do 19. 7. 2002, t. j. zo sumy, ktorú odporca dobrovoľne zaplatil počas konania a tým navrhovatelia žiadali priznať plnú náhradu trov konania.

Krajský súd vo svojom rozsudku zmenil rozsudok prvostupňového súdu vo veci samej a nepriznal navrhovateľom - účastníkom škodu, ktorú spôsobil odporca v dobe od 20. 7. 2002 do 16. 12. 2002, t. j. v dobe, keď odporca protizákonne zrušil mandáty poslancov siedmich navrhovateľov a zabránil im mandát vykonávať.

Z toho dôvodu sa Krajský súd v Trenčíne odmietol zaoberať odvolaním navrhovateľov, ktoré sa stalo z dôvodu zmeny napadnutého rozsudku vo veci samej bezpredmetné“.

Sťažovatelia považujú za právne nespochybniteľné, že im Obec Z. spôsobila škodu na nevyplatených odmenách za výkon funkcie poslancov a predsedov komisií obecného zastupiteľstva. Poukazujú tiež na to, že krajský súd na jednej strane akceptoval náhradu spôsobenej škody za obdobie od 1. januára 2001 do 19. júla 2002, avšak na druhej strane odmietol akceptovať spôsobenú škodu počas trvania ich poslaneckých mandátov v období

od 20. júla 2002 do 16. decembra 2002, keď sa skončilo funkčné obdobie zložením sľubu novozvolených poslancov nového funkčného obdobia.

V sťažnosti sťažovatelia citujú z odôvodnenia namietaného rozsudku, v ktorom sa v súvislosti s odmietnutím akceptovania spôsobnej škody uvádza: „Na rozdiel od práce vykonávanej v rámci pracovného alebo obdobného pomeru, ktorej účelom a zmyslom je získanie finančných prostriedkov, výkon funkcie poslanca je verejnou funkciou s právami a povinnosťami vymedzenými v ust. § 25 zákona o obecnom zriadení a jej cieľom je vykonávanie činnosti v záujme obce a jej obyvateľov. Zaplatenie odmeny, ktorú umožňuje obecnému zastupiteľstvu stanoviť zákon o obecnom zriadení v ust. § 25 ods. 4. predstavuje len ekvivalent a náhradu poslancovi za vynaloženie svojho voľného času v prospech danej činnosti. V prípade, pokiaľ túto činnosť nevykonáva, a to bez ohľadu na dôvod, prečo k takejto situácii došlo, podľa názoru krajského súdu nemôže mať nárok na vyplatenie odmeny podľa § 25 ods. 4 zákona č. 369/1990 Zb., pretože niet čo nahrádzať...“

V nadväznosti na uvedené sťažovatelia vyjadrujú presvedčenie, že týmto podľa nich nesprávnym právnym posúdením veci a rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu ich označených základných práv.

Ďalej argumentujú tým, že nevidia dôvod, aby sa v súdnej praxi delila spôsobená škoda v rámci pracovného a obdobného pomeru v porovnaní so spôsobenou škodou v rámci iných činností v pôsobnosti verejnej správy (samosprávy).

Podľa sťažovateľov «Ak judikatúra a súdna prax jednoznačne priznáva spôsobenú škodu na ušlom zárobku občanom (zamestnancom), napr. za obdobie nezákonnej výpovede, t. j. za obdobie, keď občanovi bolo zabránené vykonávať prácu, nevidíme rozdiel v náhrade spôsobenej škody pri zabránení inej činnosti, z ktorej vyplývajú finančné pôžitky, napr. pri výkone poslaneckých mandátov v oblasti verejnej správy, keď právny subjekt verejnej správy (samosprávy) - obec, protizákonne zabráni vykonávať funkciu poslancov obecného zastupiteľstva a tým spôsobí škodu na ušľach zákonných odmenách.

Popritom treba pripomenúť, že „odmeny“ poslancov neboli viazané na žiadne podmienujúce ukazovatele (hospodárenie obce, počet účasti na zasadnutiach zastupiteľstva, ...).

Dôvod neuznania spôsobenej škody, ktorý uviedol krajský súd v rozsudku, cit. „... V prípade, pokiaľ túto činnosť nevykonáva, a to bez ohľadu na dôvod, prečo k takejto situácii došlo, podľa názoru krajského súdu nemôže mať nárok na vyplatenie odmeny podľa §25 ods. 4 zákona č. 369/1990 Zb., pretože niet čo nahrádzať.“, (inými slovami, aby by mohli navrhovatelia vykonávať poslanecký mandát od 20. 7. 2002 do 16. 12. 2002, mali by právny nárok na náhradu spôsobenej škody), je jednoznačne v rozpore so základným právom zaručeným v Čl. 44, ods. 3) Ústavy SR (zákon č. 460/92 Z. z.), ktorého ustanovenia za spôsobenú škodu a náhrade za spôsobenú škodu sú prenesené do Občianskeho zákonníka, napr. § 420 zákona č. 40/64 Zb.

Je právne irelevantné, aby nepriznanie spôsobenej škody od 20. 7. 2002 do 16. 12. 2002 bolo zdôvodnené nevykonávaním poslaneckého mandátu, keď sám odporca zabránil výkonu poslaneckého mandátu.

Navrhovatelia chceli jednoznačne mandát vykonávať a včas upozorňovali odporcu - štatutára - starostku obce, na protizákonné konanie, čo odporca odmietol akceptovať. (Vid'. príloha č. 1, ktorá sa nachádza aj v súdnom spise.)»

Sťažnosť obsahuje aj zmienku o tom, že proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 17 Co 145/2007 z 9. októbra 2007, ktorý nadobudol právoplatnosť 2. novembra 2007, podali sťažovatelia 30. novembra 2007 dovolanie.

Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č. k. 17 Co/145/2007-150 (10 C/120/2003-112) zo dňa 9. 10. 2007 porušil základné právo ôsmich sťažovateľov – M. K. a spol. na súdnu a inú právnu ochranu podľa Čl. 46 ods. 1 a 3, v spojení s Čl. 12. ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17 Co/145/2007-160 zo dňa 30. 1. 2007, v spojitosti s rozsudkom Okresného súdu v Prievidzi č. k. 10 C/120/2003-11 zo dňa 30. 1. 2007 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne, aby vo veci znova konal a rozhodol.

3. Krajský súd v Trenčíne je povinný zaplatiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia, každému v sume... (poznámka: ktorá bude upresnená po skončení všetkých právnych úkonov), na ich osobné účty do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia v uvedenej právnej veci podali 3. decembra 2007 proti odvolaciemu rozsudku krajského súdu sp. zn. 17 Co 145/2007 z 9. októbra 2007 dovolanie. Dovolanie doručili do podateľne Okresného súdu Prievidza,

ktorý v ich právnej veci rozhodoval v prvom stupni [§ 240 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)].

Podľa citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc ústavného súdu je preto v týchto prípadoch subsidiárna.

Sťažovatelia mali na ochranu nimi označených práv proti namietanému rozsudku k dispozícii účinný prostriedok nápravy – dovolanie podľa § 238 ods. 1 OSP. Ako už bolo uvedené, sťažovatelia túto možnosť využili a proti namietanému rozsudku, ktorým odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa, podali dovolanie. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je účinným opravným prostriedkom ochrany sťažovateľmi označených práv (t. j. namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy), ktorý je prístupný v systéme všeobecného súdnictva.

Podľa zistení ústavného súdu o dovolaní sťažovateľov nebolo dosiaľ Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodnuté.

Platná právna úprava občianskeho súdneho konania v súčasnosti umožňuje sťažovateľom (v procesnom postavení žalobcov) domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich základných práv v rámci dovolacieho konania pred dovolacím súdom. V právomoci dovolacieho súdu je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu. Ako primárny ochranca ústavnosti (III. ÚS 79/02) viazaný čl. 152 ods. 4 ústavy (výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou) je najvyšší súd v rámci dovolacieho konania oprávnený a zároveň povinný dbať na ochranu základných práv účastníkov konania vrátane ústavne súladného výkladu a aplikácie relevantných právnych noriem vzťahujúcich sa na daný prípad. Za daných okolností nie je daný ústavný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v právnej veci sťažovateľov do právomoci všeobecného súdu.

Opačný postup by navyše viedol k ústavne neakceptovateľnej situácii, keď by skutkový stav podstatný na rozhodnutie zároveň zisťovali a následne vo veci rozhodovali paralelne dva sudy.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy a podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľov pre nedostatok svojej právomoci.

Ústavný súd napokon poznamenáva, že rozhodovanie o ďalších nárokoch sťažovateľov uvedených v ich sťažnosti by prichádzalo do úvahy iba v tom prípade, ak by nadväzovalo na rozhodnutie o vyslovení porušenia ich označených práv. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o tejto časti návrhu na rozhodnutie (petite sťažnosti) nerozhodoval.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2008